

צליח בחברה בע"מ?

בו, נדרשו לשלם בעד מחפריהם את המחיר המלא — 17052 ל"י. אולם אסנת גולדנברג קיבלה, בתור מתחילה, עידוד מיוחד מהחברה להנדה ותעשייה. היא נדרשה לשלם בעד המחפר שלה רק 7700 ל"י. הנחה של קרוב לעשרת אלפים ל"י.

אחר כך נוכחה החברה להנדה ותעשייה לדעת, כי הנחה זו איננה מהנה מהחברה מספיק לכוון החדש בשדה החפירה בישראל. לכן שלחה החברה לגברת גולדנברג, לאות הוקרה, צ'ק על סך 5316 ל"י ו-300 פרוטה. מאוחר יותר, בשעת המשפט, טענה הגברת גולדנברג כי בצורה זו החזירה לה החברה הלוואה שנתנה לה במועד מוקדם יותר. אולם ספרי החברה אינם רומזים בשום מקום כי החברה פנתה אי פעם לבאנק גולדנברג בבקשת הלוואה.

לעומת זאת, נרשם בספריה המסודרים של החברה, כי אנשים שונים ששמויהם הפרטיים הם א. א. או מ. ושמם משפחתם הוא תמיד גולדנברג, קיבלו באמצעות באנק אלרן, מקופת החברה, בעד שירותים שונים ומשונים, כל מיני תשלומים בכל מיני תקופות, המסתכמים יחד בדיוק לסכום הצ'ק הנאה שהוגש כעידוד-חנינים מטעם החברה לגברת גולדנברג.

מי כתב את הרשיון?

כ אשר צפה בני הפרשה בפני בית הדין, התברר מיד כי אותם א. א. ומ. גולדנברג קיימים רק על גבי הגיר של ספרי החשבונות. הנסיונות לקרוא לשורת הגולדנברגים להעיר נכשלו, לאחר שהנתבעים טענו כי כל הגולדנברגים הללו נעלמו מבלי להשאיר סימן, אישם ברחבי העולם.

בסך הכל, מתברר איפוא כי החברה להנדה ראתה לנכון לחלק לגברת גולדנברג מתנה בסכום כולל של 11668 ל"י. שהוא בערך 1.5% מתוך שווייה הכללי של עיסקת המחפרים, שלמענה קיבלה החברה, בהמלצת אלנחם, הקצבה של 244 אלף דולאר.

המשפט חשף עוד פרט מאלף: לאחר שהובאו המחפרים, בעיקבות אישורו של אלנחם, התספר אלנחם מתפקדו כאפסנאי הראשי של מחלקת העבודות הציבוריות, ועבר לנהל את החברה הממשלתית החדשה מטעם האומה, שהוקמה לטיפול במטעים הנטושים. כשהגיעו המחפרים ארצה, והיה צורך להעניק היתרי מכירה לרוכשיהם בישראל, כבר לא היה אלנחם, מזה שבועיים, ממונה על מתן היתרים אלה, ברשות אף פורטמה הרועה מיוחדת, המבטלת את סמיו כותו של אלנחם ומעניקה אותה לממלא מקומו, לשם. למרות זאת, היה זה אלנחם אשר ערך בעצמו ידו את היתר המכירה של המחפר, שנרכש עלידי אותה חופרת יש-ראלית חדשה ומתחילה, הגברת אסנת גולדנברג.

אלנחם היה הסבר פשוט והגינני ל-חתימה בלתי-חוקית זאת: כדי להדריך בעבודה את ממלא מקומו, מילא לו — לשם הדגמה — טופס אחד של היתר גולדנברג החתים עליו את לשם, מבלי להבחין אפילו כי טופס זה שייך — לגמרי במקרה — לידירתו החתיקה.

והגברת גולדנברג קיבלה בינתיים את מח-פרה הפרטי, החכירה אותו מיד לחברת פרי-עמל, שהיתה זקוקה מאד למחפר אך לא יכלה לקבל היתר לרכישתו, ותראה חיים בעמלה.

ומכיוון שעסקי החפירה של גולדנברג ו-רות' עלו כה יפה, הקציב אלנחם לפרימה החדשה המשגשגת גם מדחס (קומפרסור). הוא היה כה מעוניין להקל על גולדנברג את הכירת המדחס מידי החברה המוכרת אותו, עד כי קיבל בעצמו ממנה את הכסף ושילמו לחברה בחתימתו הוא. בצורה זו, הבינו פקדי החברה כי לא כדאי, במקרה זה, להטריו במחיר המדחס.

קצת מפה, קצת משם

ב ינתיים, כאמור הניח אלנחם מאחוריו גבו את מיכרה הנהב החפור של מח-לקת העבודות הציבוריות, וכחלוץ אמיתי יצא שוב למקום שבו היו זקוקים לו יותר מכל: הוא נקרא לארגן את חברת מטעי האומה, שהוקמה על-ידי הממשלה, על מנת לעבד את המטעים הניטושים הספורים על

"אל תצלמו אותנו!" קורא יוסף אלנחם, לעבר צלם העולם הזה, עם הפסקת שמיעת העדויות בבית המשפט המחוזי בתל-אביב. מאחוריו נראית ידידתו אסנת גולדנברג, אשר חלק מהטקס שהוזכרו בבית המשפט היו קשורים אהה.

תיקים מספרים

ב שימות אלה שיגשגה ופרחה חב-רת מטעי האומה, עד שריתות פריי הבאשים החל לנדוף למרחוק. וכאן הגיעה שעתו של הפסוק האנגלי הגדול "ידיד לעת צרה הוא ידיד של אמת".

תחת לעשות את המעשה הפשוט, הנהג לגבי גנבים — היינו העמדה לדין והטלת עונשין — פירסמו ידידיו של אלנחם באוצר, לאחר שבאו מים עד נפש, את ההודעה הבאה: "היות ויש חשש כי קיימים אי-סדרים מסויימים בהנהלת חברת מטעי האומה, חשבה מועצת המנהלים לנכון לבקש מהמנהל הנוכחי של החברה להפסיק באופן זמני את כהונתו, כדי לאפשר בירור יסודי ומקיף. החקירות מתנהלות בצניעות הרגילים והמקובלים ואין זו חקירה אישית נגד מר אלנחם."

מה שהעלו החקירות, בצניעות הרגילים והמקובלים, וללא חקירה אישית נגד מר אלנחם, הוא:

- תיק 166/55 על הקצבת מדחס לעצמו. על כך נידון אלנחם לתשלום 1000 ל"י קנס.
- תיק 656/54 על קבלת שוחד והטגת טובת-הנאה. על כך נידון אלנחם לארבעה חודשי מאסר ו-200 ל"י קנס.
- תיק 262/55 על גניבת טרקטור, 15 טון שעורה ודברים אחרים. תיק זה נמצא בעצם הדיון בו, בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב.

שני תיקים נוספים, שהאחד מהם מתייחס לזיוף חשבון בקשר להוצאות מכר-נית, והשני דן בפרטים נוספים של פעולותיו הפוריות של אלנחם.

אין להבין מכל אלה, כי אלנחם נמצא כבר מאחורי מעגל וברית. עורך-הדין שלו, מיכאל כספי, המטפל כרגיל בטיהור שמם של הנאשמים על לא עוון בכפם, הודרו להגיש עירעורים לבית-הדין העליון, גם לאחר שהצליח לשכנע את השופט, כי יש להקל בעונש בגלל התיישנות העבירות, שנתססו מאוחר מאד, וכן בגלל עסקנותו הציבורית המבורכת של הנאשם, בשנותיו הקודמות. כספי כבר הפסיד אומנם בעירעור הראשון, שדן בקנס על הקצבת המדחס, אך עוד ידו נטויה לשחרר את לקוחו מעונש המאסר.

משהו על שעורה

כ די לתת דוגמה לאופן שבו הועברו כל הפריטים המנויים לעיל מרשות הציבור לרשות היחיד, יש לעקוב אחרי פרשת השעורה אשר, כאמור, העלתה באופן מכריע את רמת ההטלה בלול הגולדנברגי.

הסביר את העניין אלנחם עצמו, מעל דוכן העדים: השעורה נקנתה בשעתו בקפריסין, במטבע זר, על מנת לשלם בה, במקום בכסף מזומן, לפועלים הערביים שעבדו במטעי החברה ושהיו רגילים לאכול פיתות-שעורים דחקה.

כאשר הגיעה השעורה ארצה, התברר כי למטעי האומה לא היה באותו זמן מחסן מתאים להניח בו את המטען. החברה היתה מגיעה בלי ספק למצב נואש, אילמלי נמצא במדינה מתנדב אשר הסכים, מתוך שיקולים לאומיים-כלליים, להעמיד את מחסנו הפרטי לרשות החברה הממשלתית. המתנדב היה בעצם מתנדבת, ושמה היה אסנת גולדנברג. החברה העבירה איפוא את 15.5 הטונות למחסנאות האויבה.

בינתיים עבר החורף. הפועלים הערביים שינו פתאום את טעמם. במקום פיתות-שעורים, דרשו דחקה כסף מזומן. לך התעסק עם ערבים, שאינם יודעים מה הם רוצים. השעורה הרקיבה בינתיים, והתאימה רק למאכל תרנגולות. החברה כבר רצתה לזרוק את כל המטען, אך כאן שוב באה לעזרתה אסנת גולדנברג, שמצאה קונה מסתורי, ששמו לא ידוע עד היום, לשעורה המרקובה. אם גיזבר החברה ומנהל החש"בנות לא ידעו מאומה על כל העיסקה, המרקובה. אם גיזבר החברה ומנהל החש"בנות לא ידעו מאומה על כל העיסקה, קונה והתמורה נשארה בידי אסנת גולדנברג ולא הוכנסה לקופת החברה.

למה ומדוע? פשוט מאד: אסנת גולדנברג טענה כי שוב שימשה כבאנק מלווה ה-לחאות, והילולתה לחברת מטעי האומה סכום של 4000 ל"י. התמורה בעד השעורה, שימשה לה כהחזרת החוב. אין צורך לומר, כי גם מטעי האומה, כמו החברה להנדה ותעשייה, לא רשמה שום הלוואה כזאת בספרי החשבונות.

פני הארץ, ובצורה זו להביא הכנסות חשור-בות לקופת האוצר המודלולות.

מאוחר יותר התברר, כי תקות האוצר להכנסות ניכרות ממטעי האומה עלו בתוהו. אדרבה, משנה לשנה היה צורך להקציב יותר ויותר כספים לניהולה של חברה זו. לעומת זאת, היו הכנסותיו של אלנחם עצמו בלתי מבוססות, וכללו, בין השאר:

- טרקטור מטיפוס וולוו, שהועבר לי-עבודה קבועה באחד מהשטחים הנרחבים (בתוכם גם שטחים נטושים) של משפחת גולדנברג.

15.5 טון שעורה, ששימשו, כנראה, להזנת התרנגולות המשוכנות בלול של משפחת גולדנברג.

- 5,5 טון מלט ו-400 קילוגרם ברזל בניין, ששימשו לבניין הארץ, בתחומי ה-משק של משפחת גולדנברג, ובכיתו הפרטי החדש של אלנחם, בצהלה, מספר 496.

● 64 מטר צינורות, ששימשו להפרכת השממה בקיבת אותו בית פרטי של אל-נחם בצהלה.

- עשרות ימי עבודה של שני טרק-טורים גדולים, רכוש מטעי האומה, שחששו ועיבדו אלף דונאם פלחה של משפחת גולדנברג בנגב, ועוד 100 דונאם על שפת הירקון.

פרט נוסף ומשעשע הוא, שגם את ההוצאות הקטנות שנעשו על חיתוך ברזל הבניין הנזכר, הטיל אלנחם על החברה שהוא עמד בראשה. מטעי האומה שילמו למחלקת העבודות הציבוריות סכום של 22 ל"י ו-35 פרוטות בעד חיתוך הברזל הנ"ל. למותר להזכיר, כי בעד פעילות ברוכה זו בשירות האומה ומטעיה קיבל אלנחם גם משכורת, בתוספת סכומים בלתי-יודעים של הוצאות אש"ל, שמעולם לא נרשמו בשום מקום. הם כללו, מכל מקום, את הוצאות החזקת מכונותיו. תוספת חשובה אחרת, שניתנה לאלנחם בעד השירות הלאומי המסורי: כמיות של פירות ממטעי האומה, גדולות בהרבה ממה שהיה יכול לאכול בעצמו יחד עם הגברת גולדנברג ובני-ביתה. אשכולות בנות, ארגוני תפוחים, סלי תאנים וצינורות זיתים הועמסו על מכונותו, בשפע שלא הזכיר אף פעם את ימי הקיצוב המרים ששררו במדינה באותה עת.